

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้าความรู้และพัฒนาชีวิต ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความรู้แล้วยังก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้แนวคิดในการดำเนินชีวิต ดังนั้น การอ่านจึงเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับ และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เรื่องต่างๆ ดังที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองที่ได้รับการคัดเลือกจากยูเนสโกให้เป็นเมืองหนังสือโลกปี 2556 มีคำขวัญว่า “การอ่าน คือการพัฒนาชีวิตอย่างยั่งยืน” หรือ “Read for Life” (กรุงเทพมหานครฯ, 2556: 1)

ปัจจุบันนี้ดูเหมือนจะเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การอ่านที่ดีเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความสำเร็จในชีวิต (Mayer and Poon, 2001: 840) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครึ่งหลังของทศวรรษนี้ไม่มีทักษะใดที่จะสำคัญมากไปกว่าทักษะทางการอ่าน บางคนเชื่อว่าคนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำอาจจะต้องพบกับความล้มเหลวในชีวิตทำงานหรือการศึกษาเล่าเรียนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และคนที่มีความสามารถในการอ่านสูงเท่านั้นที่จะพบกับความสำเร็จก้าวหน้าเหมือนคนอื่น ๆ

ทั้งนี้ มีการรายงานและเปิดเผยข้อเท็จจริงบางอย่างเกี่ยวกับผลการศึกษาของนักจิตวิทยาชาวอเมริกันว่า นักธุรกิจอเมริกันที่ประสบความสำเร็จนั้น ส่วนมากมักจะเป็นนักอ่านที่มีประสิทธิภาพสูง ในขณะที่กลุ่มคนบางประเภท เช่น พวกที่เร่ร่อนไม่ชอบทำงาน มักจะเป็นพวกที่มีความสามารถในการอ่านต่ำมาก หรือไม่มีเลย แต่ความจริงปรากฏว่าเมื่อได้เอาบุคคลกลุ่มนี้มาทำการทดสอบบางอย่างแล้วกลับพบว่า พวกเขามีไชน์ไร้สติปัญญาหรือฉลาดน้อยกว่าคนอื่น ๆ เลย เพราะคนเหล่านี้ขาดโอกาสในการเรียนรู้ซึ่งต้องมีการพัฒนาด้านการอ่านด้วย (สมุทร เช่นชานิช, 2542: 2)

ดังนั้น คนที่อ่านหนังสือเป็นย่อมจะมีหลักการหรือแนวทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้มากกว่า เหตุผลง่าย ๆ ก็คือสามารถอ่านข้อความต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ตีความหรือเข้าใจสิ่งที่อ่านมาแล้วได้อย่างถูกต้อง จดจำเรื่องราวต่างๆ ที่อ่านมาแล้วได้ทั้งหมดหรือเกือบหมด เมื่อถึงคราวจำเป็นก็สามารถสื่อสารสิ่งเหล่านี้ให้เป็นที่เข้าใจได้ นอกจากนี้ บุคคลดังกล่าวยังอาจจะเป็นเสมือนแหล่งความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่น่าสนใจอีกด้วย การอ่านที่ดีจึงมิใช่แต่จะยังประโยชน์ให้แก่เฉพาะตัวผู้อ่านเองเท่านั้น แต่ยังให้ประโยชน์แก่ผู้อื่นอีกด้วย

การอ่านภาษาอังกฤษมีประโยชน์ต่อการศึกษาและการดำรงชีวิต เนื่องจากความรู้ข่าวสาร และข้อมูลที่สำคัญจำนวนมากมีอยู่ในหนังสือ และเอกสารต่างๆ ที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอินเทอร์เน็ตที่มีภาษาอังกฤษถูกกำหนดให้เป็นภาษาหลัก (Brien, 2012)

ดังนั้น การพัฒนาทักษะการอ่านให้ถึงขั้นที่จะนำมาใช้ได้อย่างจริงจังจึงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้ การอ่าน มิใช่กระบวนการที่จะเป็นไปโดยอัตโนมัติ เมื่อเอาสูตรสำเร็จบางสูตรมาใช้กับ

กระบวนการนี้แล้วจะเป็นผลสำเร็จออกมาให้เห็นในปริบทาเดียวก็หาไม่ ความสำเร็จในการอ่านนั้นขึ้นอยู่กับความปรารถนาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแต่ละคนเป็นสำคัญ การนำเอาสติปัญญามาใช้ในการอ่านที่ดีและมีประสิทธิภาพทำได้อย่างไรนั้น เป็นเรื่องเกี่ยวข้องโดยตรงของแต่ละบุคคลที่ต้องการปรับปรุงความสามารถในการอ่านเฉพาะบุคคลโดยการเรียนรู้จากการสอนได้

ทักษะการอ่านยังเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะเป็นภาษาต่างประเทศ เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เช่น การอ่านตำราเรียน บทความวิชาการ งานวิจัย เป็นต้น อ่านเพื่อความจำเป็นในการดำเนินชีวิต เช่น อ่านประกาศแจ้งความ ฉลากยา คำชี้แจงในการใช้เครื่องอุปโภคบริโภคและอ่านเพื่อความบันเทิง สารคดีต่างๆ ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษมากขึ้น ดังที่หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 3) กำหนดว่า สถานศึกษาควรจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนเป็นเรื่องใกล้ตัวผู้เรียนและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

นอกจากนี้ การอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษา หากเราไม่สามารถอ่านและเขียน เราก็จะไม่สามารถได้มาซึ่งแหล่งความรู้ต่างๆ เช่น วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และศาสตร์การอ่านเขียน รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการอ่านทางการศึกษาจึงเป็นงานหลักทางอภิปัญญา (Metacognition) ที่เราต้องให้ความสนใจ (Dunlosky and Metcalfe, 2009: 9) ซึ่งจากสถิติพบว่า ประมาณร้อยละ 80 ของประชากรในโลก มีความสามารถในการอ่าน อย่างน้อยส่วนใหญ่สามารถอ่านภาษาแม่ได้ในระดับพื้นฐาน โดยร้อยละของคนเหล่านี้ที่ไม่ทราบจำนวนมีความสามารถในการระดับที่ต่างๆ กันในอีกภาษาหนึ่งหรือมากกว่า ดังนั้น จึงมีการขยายตัวของ การอ่านในระดับพื้นฐานทั่วโลก ออกไปมาก เพราะการอ่านเป็นความจำเป็น (แต่ก็ยังไม่เพียงพอ) เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพและคุณภาพของชีวิตให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ การขยายตัวของเทคโนโลยีที่มากขึ้น ความต้องการคนที่มีความสามารถในการอ่านก็มีมากขึ้นด้วย (Leu et al., 2000: 1577)

สำหรับความคาดหวังไว้ในทฤษฎีของการอ่านและเขียน (Literacy) ที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีการสื่อสารในยุคใหม่ว่ากลวิธีการเรียนรู้ทางสังคมในอนาคตจะมีศูนย์กลางอยู่ที่การสอนอ่านและเขียนโดยเฉพาะรูปแบบของการสอนอ่านและเขียนที่มุ่งไปยังผู้ใหญ่ที่ขาดทักษะ อันเกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่มีผลต่อข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารซึ่งคนรุ่นใหม่มีมากกว่าวัยผู้ใหญ่ โดยผู้สอนจะต้องใช้ความสามารถในการสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนในวัยต่างๆ ซึ่งบางครั้งบทบาทของนักเรียนและครูอาจสลับกันทำหน้าที่ ซึ่งครูจะเป็นผู้ที่คอยกำกับควบคุม (orchestrators) ชั้นเรียน นอกจากนี้ ต่อคำถามที่ว่าเราควรสอนอะไรในบริบทของยุคที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงอยู่นี้โดยเฉพาะผู้ใหญ่ที่เราไม่อาจจะเลยกลุ่มคนนี้ในยุคที่ไม่ได้เติบโตขึ้นท่ามกลางเทคโนโลยีและสื่อสมัยใหม่จำนวนมากเหล่านี้ไปได้ เพราะเราสามารถใช้ประโยชน์จากผู้ใหญ่ที่สะสมประสบการณ์มาเป็นเวลาหลายปี ดังนั้น การลงทุนด้านสติปัญญาจึงมีความสำคัญกับคนในทุกวัยในยุคของเครือข่ายข้อมูลข่าวสาร (Leu et al., 2000: 1597)

ภาษาอังกฤษยังนับเป็นภาษาสากลที่เป็นเครื่องมือในการสื่อสารของประเทศต่างๆ ทั่วโลก สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศมีความแตกต่างของบริบทของการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง โดยที่การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง เป็นการสอนภาษาที่สองในห้องเรียน มีอยู่ในบริบทนอกห้องเรียนที่พร้อมให้นักเรียนได้ใช้ตลอดเวลา ส่วนบริบทการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่นหรือไทย นักเรียนจะไม่พบการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตจริงนอกชั้นเรียน ความแตกต่างของการเรียนภาษาที่สอง กับภาษาต่างประเทศ ขึ้นอยู่กับว่า ผู้เรียนอยู่ที่ใด และสังคมมีลักษณะใด มีการใช้ภาษาในการสื่อสารแบบใด เช่น ในประเทศเบลเยียม หรือ แคนาดา เป็นประเทศที่มีการใช้ภาษาที่สอง สังคมผู้อพยพ จำเป็นต้องใช้ภาษาที่สองเพื่อการอยู่รอดในสังคมใหม่ ส่วนสภาพการเรียนภาษาต่างประเทศ นักเรียนไม่ได้พบการใช้ภาษาต่างประเทศทันทีเมื่อออกนอกห้องเรียน (Brown, 1994)

ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาที่สองนั้น ประเด็นหนึ่งที่นักการศึกษาให้ความสนใจนับตั้งแต่ปลายปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา คือการนำกลวิธีการอ่านของผู้ที่ประสบความสำเร็จในการอ่านมาใช้ในการ กลวิธีการอ่านมีอยู่หลากหลายกลวิธี อาทิเช่น การสำรวจบทอ่าน การทำนายเนื้อหาของบทอ่าน การตรวจสอบการทำนาย การตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่าน การหาคำตอบให้กับคำถามที่ตั้งไว้ การเชื่อมโยงบทอ่านกับความรู้เดิม การสรุปเนื้อหาบทอ่าน การเชื่อมโยงส่วนต่างๆของบทอ่าน การย้อนกลับมาอ่านซ้ำ การเดาความหมายของคำศัพท์จากบริบท เป็นต้น ผู้ที่อ่านได้ดีจะมีความตื่นตัวในกระบวนการอ่าน โดยจะเลือกและใช้กลวิธีที่เหมาะสม ควบคุมความเข้าใจของตนเองในขณะที่อ่าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและจดจำเนื้อหาของบทอ่านได้ นอกจากนี้ผู้อ่านที่ดียังต้องมีความรู้เกี่ยวกับกลวิธีหลายๆ กลวิธี และสามารถเลือกกลวิธีที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการอ่านได้ (Nunan, 2001)

ดังนั้น การนำกลวิธีของผู้ที่ประสบความสำเร็จในการอ่าน ซึ่งเป็นกลวิธีหลักดังกล่าวข้างต้น และเป็นกลวิธีที่ผู้เรียนยังไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมาสอนให้กับผู้เรียน จึงเป็นแนวคิดที่น่าสนใจซึ่งเชื่อว่าจะเป็นวิธีที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักศึกษาไทยได้เช่นเดียวกัน สำหรับการเรียนรู้กลวิธีแบบอภิปัญญา ยังเป็นการเรียนรู้ผ่านความคิดสร้างสรรค์ของระบบความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ได้มาซึ่งการอ่านข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ในยุคที่มีการแข่งขันอย่างสูงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในวัยผู้ใหญ่ในยุคนี้อย่างมีความสุขและเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่องของประชาชนสนองต่อพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 อีกด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ: 2551)

เนื่องจากตามพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยขึ้นในสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน.” รับผิดชอบส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานให้หน่วยงานต่างๆ เช่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ เสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสถาบันการศึกษาที่ผู้วิจัยได้สอนอยู่ปัจจุบันคือ ศูนย์รวมนักศึกษาแบ็บติสต์เขตพญาไท กรุงเทพฯ เป็นสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนขึ้นอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติดังกล่าวเริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2495 จนถึงปัจจุบัน เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนและการพัฒนา

คุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่องของประชาชน มีการสอนภาษาอังกฤษโดยอาจารย์เจ้าของภาษาและอาจารย์ไทยผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับบุคคลทั่วไปแบ่งเป็นระดับต้น กลาง และสูง โดยนักศึกษาทุกคนต้องมีการสอบวัดระดับ (Placement Test) ก่อนสมัครเข้าชั้นเรียนที่ตนเองสนใจ นักศึกษาที่เข้ามาเรียนในศูนย์รวมนักศึกษาแบ็บติสต์ จะมีลักษณะทั่วไปคือ ส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ที่มีอาชีพการงานแล้ว สำเร็จการศึกษาโดยเฉลี่ยระดับปริญญาตรี ซึ่งคุ้นเคยกับการศึกษาในระบบมาก่อน ส่วนใหญ่มีความรู้ภาษาอยู่ในระดับต้นและระดับกลาง ผู้เรียนต้องการฟื้นฟูภาษาอังกฤษของตนเอง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเสริมอาชีพการงานที่ตนทำอยู่ จึงมีความประสงค์ที่จะใช้ภาษาอังกฤษเพื่อชีวิตจริง บางคนสมัครเรียนเพื่อต้องการความก้าวหน้าไปศึกษาต่อในระดับปริญญาที่สูงขึ้นไป บางคนต้องการเรียนเพื่อสนใจสมัครสอบแข่งขันชิงทุนในหน่วยงานที่ตนเองทำงานอยู่เพื่อไปปฏิบัติงานในต่างประเทศ เป็นต้น การเรียนของนักศึกษาไม่สามารถใช้เวลาได้ยาวนานเป็นเทอมละ 4 เดือนเช่นเดียวกับการศึกษาในระบบได้ ทางสถาบันจึงต้องแบ่งย่อยเป็นเทอมละ 2 เดือน เรียน 6 สัปดาห์ ๆ ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 90 นาที นอกจากนี้ ผู้เรียนส่วนใหญ่เรียนหลังเลิกงานคือรอบเวลา 17:00-18:30 หรือ 19:00- 20:30 น. ผู้เรียนจึงไม่ค่อยมีเวลาในการทำแบบฝึกหัดที่เป็นการบ้านที่ต้องใช้เวลาฝึกฝนด้วยตนเอง

ปัญหาของผู้เรียนที่พบจากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ได้เคยสอนในฐานะเป็นครูอาสาสมัครเป็นเวลากว่า 15 ปี พบว่าผู้เรียนมีปัญหาในด้านทักษะการอ่าน แต่เป็นทักษะที่มีผู้สนใจสมัครเข้ามาศึกษาน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับทักษะอื่นๆ คือ ฟัง พูด เขียน และทักษะรวม (Integrated Skills) เนื่องจากเป็นทักษะที่ผู้เรียนมักบ่นว่ายาก อ่านไม่ค่อยเข้าใจ ไม่ค่อยรู้คำศัพท์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้มีการทดลองเปิดสอนหลักสูตรทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเป็นระยะเวลา 2 เทอมให้กับนักศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เมื่อเรียนจบเทอมแล้วและมีการประเมินผลมีคะแนนในทักษะของการอ่านภาษาอังกฤษอยู่ในระดับที่ยังไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งการเรียนการสอนทักษะการอ่านที่ผ่านมาจะเป็นการใช้หลักสูตรที่เน้นไวยากรณ์ และสอนแบบที่มีขั้นตอนและวิธีในการเรียนที่ผู้เรียนคุ้นเคยอยู่แล้ว คือ หลักสูตรที่มีขั้นตอนสอน-ฝึกปฏิบัติและการได้ผลผลิต ซึ่งมักอยู่ในรูปของการให้ผู้เรียนอ่านและตอบคำถามเป็นชุดๆ ซึ่งดูเสมือนเป็นการทดสอบมากกว่าการสอนหรือฝึกให้ผู้เรียนมีกลวิธีการอ่านที่ดี วิธีการนี้ไม่เพียงพอที่จะปลูกฝังให้ผู้เรียนที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีจำนวนมากมักไม่ใช่ผู้อ่านที่รู้จักวิธีการอ่าน และมักใช้เทคนิคการอ่านแบบใดแบบหนึ่งเพียงแบบเดียว โดยไม่ปรับเปลี่ยนกลวิธีตามจุดประสงค์ของชิ้นงาน ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้เรียนขาดการเรียนรู้กลวิธีต่างๆ ในการอ่าน เช่น การรู้จักกำหนดวัตถุประสงค์การอ่าน การกระตุ้นความรู้เดิม การวางแผนการอ่าน การเชื่อมโยงความรู้ของตนเอง การรู้จักการตั้งคำถามขณะอ่าน การคาดเดา การสรุปย่อความ การตรวจสอบความเข้าใจ การตัดสินใจวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยสามารถให้เหตุผลได้ การสะท้อนกลับเพื่อตรวจสอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หรือการรู้จักประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง เป็นต้น ซึ่งกลวิธีเหล่านี้ต่างหากที่เป็นประเด็นสำคัญของวิธีการสอนอ่านในปัจจุบัน (Dubin and Bycina, 1991)

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative Syllabus) ที่ปัจจุบันได้มีการสอนอยู่ทั่วไป มีขั้นตอนการสอน ฝึกปฏิบัติและการได้ผลผลิต (Presentation, Practice, Production หรือ PPP) มีจุดอ่อนคือ

1. หลักสูตรแบบ PPP เป็นหลักสูตรที่เน้นความรู้ความเข้าใจเป็นลำดับแรกของการสอน ซึ่งที่ผู้เรียนฝึกปฏิบัติในห้องเรียนแล้วไม่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงได้ สำหรับการสอนที่เน้นภาระงานนั้น ในขั้นการปฏิบัติงานผู้เรียนมีอิสระในการใช้ภาษาอังกฤษโดยมุ่งไปที่การสื่อความหมาย ซึ่งใกล้เคียงกับในสถานการณ์ชีวิตจริง เพื่อให้งานสำเร็จลงได้ตามเป้าหมายก่อน แล้วผู้สอนจึงมาสอนรูปแบบและโครงสร้างไวยากรณ์ในขั้นการเรียนรู้ภาษาและการฝึกปฏิบัติในภายหลังเพื่อให้เกิดความถูกต้อง (Accuracy) ทางภาษา ซึ่งจากการทดลองโดยเน้นให้นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอสเซกที่มีพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษในระดับกลางทำการสอนเน้นภาระงานโดยใช้ภาษาอังกฤษและผู้สอนไม่ได้มีการให้ความช่วยเหลือในด้านภาษาเช่น ไวยากรณ์ ก่อนทำกิจกรรม ผลการทดลองพบว่านักศึกษาเหล่านั้นมีผลการเรียนได้เป็นที่น่าพอใจอย่างยิ่ง (Allwright, 1970, อ้างถึงใน Harmer, 1992: 35)

2. หลักสูตรแบบ PPP เป็นหลักสูตรเน้นโครงสร้าง (Structural Syllabus) ซึ่งเป็นหลักสูตรเชิงสังเคราะห์ (Synthetic Syllabuses) เป็นการเจาะจงในด้านของภาษา ที่มุ่งไปที่กระบวนการเรียนด้านเนื้อหาและไวยากรณ์เพื่อทำความเข้าใจ (Ellis: 2004, 205) สำหรับนักศึกษาที่มาเรียนที่ศูนย์รวมนักศึกษาบีบีตีสต์ นั้น ส่วนใหญ่เคยเรียนในสถาบันการศึกษาหรือมหาวิทยาลัยที่ล้วนมีประสบการณ์ด้านการสังเคราะห์มาแล้ว หลักสูตรการสังเคราะห์แบบ PPP จึงเป็นประโยชน์น้อยกว่าสำหรับนักศึกษา ดังนั้น หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นใหม่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องนำไปสู่การใช้ภาษาที่กว้างขึ้น ซึ่งหลักสูตรด้านการวิเคราะห์ (Analytic Syllabuses) จะเหมาะสมกว่าหลักสูตรการสังเคราะห์

3. การเรียนแบบ PPP ผู้เรียนเป็นผู้รับ (Passive learner) มากกว่าการรับรู้ภาษาด้วยตนเอง (Language Acquisition) ซึ่งการเรียนแบบ PPP ผู้เรียนจดจำได้ในระยะสั้นแต่จะลืมไปอย่างรวดเร็ว ส่วนการสอนเน้นภาระงานนั้น สามารถตอบสนองผู้เรียนได้เหมาะสม เพราะมีการใช้ภาษาใกล้เคียงหรือเหมือนกับความเป็นจริงในการทำภาระงานเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเอง เป็นจุดเด่นที่วิธีการเรียน (Learning) ประเภทที่ผู้เรียนเป็นผู้รับ เกิดขึ้นได้น้อยกว่า แต่การรับรู้ (Acquisition) เกิดจากการพัฒนาความรู้ความเข้าใจก่อนผลผลิตทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำได้ในระยะยาวนานกว่า ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ของ Krashen (1988)

แนวความคิดเกี่ยวกับการสอนเน้นภาระงานนั้น เกิดขึ้นมาได้มากกว่า 25 ปี มาแล้ว โดยอยู่ภายในกลุ่มของการสื่อสารทางด้านภาษา และขยายวงกว้างไปอย่างรวดเร็ว โดยที่ Willis (2000) เสนอว่าการสอนที่เน้นภาระงานนั้น ในขั้นการปฏิบัติงานผู้เรียนมีอิสระในการใช้ภาษาอังกฤษโดยมุ่งไปที่การสื่อความหมาย ซึ่งใกล้เคียงกับในสถานการณ์ชีวิตจริง เพื่อให้งานสำเร็จลงได้ตามเป้าหมายก่อน แล้วผู้สอนจึงมาสอนรูปแบบและโครงสร้างไวยากรณ์ในขั้นการเรียนรู้ภาษาและการฝึกปฏิบัติในภายหลังเพื่อให้เกิดความเที่ยงตรง (Accuracy) ทางภาษา นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านที่ให้การสนับสนุนการสอนกิจกรรมเน้นภาระงานนอกจากที่กล่าวมาแล้ว เช่น

การเรียนการสอนเน้นภาระงานจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์กับภาษาที่เรียนโดยตรง และทำให้ได้ฝึกใช้ภาษาที่สมจริงอีกด้วย ผู้เรียนได้เรียนภาษาและกระบวนการสื่อสาร (Taylor, 1983: 179-191) ซึ่งสอดคล้องกับ Brumfit (1984: 65) ที่สรุปว่า การให้ผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์ซึ่งบังคับให้ต้องใช้ภาษาอย่างมีจุดมุ่งหมายและอย่างต่อเนื่องนั้น จะทำให้ผู้เรียนพัฒนา

ความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์จริง Pica et al. (1993: 18) ได้ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของกิจกรรมเน้นภาระงานว่า กิจกรรมดังกล่าวช่วยให้การจดจำดำเนินไปได้ดีที่สุด โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน เพื่อร่วมมือกันทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกันหรือแข่งขันกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้รูปแบบของภาษาเป้าหมาย เช่นเดียวกับความคิดของ Ellis (2004: 32) ที่เชื่อว่า กิจกรรมเน้นภาระงานช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้กลวิธีในการสื่อสาร เป็นต้นว่า การถอดความ (Paraphrasing) การพูดอ้อม (Circumlocuting) การบอกใบ้ความหมายโดยการแสดงท่าทาง (Miming) และการขอความช่วยเหลือจากคู่สนทนา กลวิธีดังกล่าวนี้ ผู้เรียนจะใช้เมื่อไม่อาจเข้าใจภาษาเป้าหมาย (Target Language) หรือเมื่อต้องมีส่วนร่วมในการใช้ภาษาที่เหนือกว่าความสามารถที่แท้จริงที่ตนมีอยู่ การที่ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกับประสบการณ์ทางภาษาดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้อย่างเป็นธรรมชาติ ทั้งนี้ ภาระงานที่ต่างกันหลายชนิดจะทำให้การเรียนการสอนภาษามีลักษณะเป็นการสื่อสารมากขึ้น (Richards, 1984: 373) การเรียนการสอนภาษาแบบเน้นภาระงานที่ให้ผู้เรียนทำงานหรือกิจกรรมเพื่อผลิตภาษาที่สามารถเข้าใจได้ ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่สามารถนำไปประยุกต์กับสถานการณ์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมได้ กล่าวคือ ตัวบ่อนทางภาษากิจกรรมที่สอดคล้องกับตัวบ่อนทางภาษาและกระบวนการเรียนจะช่วยพัฒนาความสามารถในการรับรู้ทางความคิดและอภิปัญญา (Cognitive and Metacognitive Perceptions) พัฒนาความสามารถในการใช้ภาษา พัฒนากลวิธีในการเรียนรู้ อีกทั้งช่วยพัฒนาเกี่ยวกับการประเมินตนเองของผู้เรียนจากการเรียน

การสอนเน้นภาระงานเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ภาษา ทั้งนี้เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการฝึกใช้ภาษาในลักษณะที่เป็นการฝึกทำภาระงาน โดยใช้ทักษะรวม ผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกเฉพาะทักษะย่อยเท่านั้น แต่จะได้รับการฝึกทุกทักษะ ซึ่งทำได้โดยการให้ภาระงานแก่ผู้เรียน ผู้เรียนต้องลงมือทำด้วยตนเองและงานนั้นต้องเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน นอกจากนี้ ยังเป็นการเพิ่มแรงจูงใจแก่ผู้เรียนด้วย เพราะการทำภาระงานในห้องเรียนทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ภาษามากขึ้น เป็นการใช้อย่างมีเป้าหมาย ช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างธรรมชาติ ตลอดจนเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน รวมทั้งกับครูผู้สอน ซึ่งความสัมพันธ์อันใกล้ชิดนี้ช่วยให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าพูด และมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ภาษา (Littlewood, 1983: 17)

นอกจากนี้ เทคนิคการเรียนการสอนเน้นภาระงานยังเป็นแนวทางในการส่งเสริมการสอนภาษาเพื่อให้นักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่สุดในความสำเร็จในการใช้วิธีการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานคือ การยอมรับของผู้เรียนในการปฏิบัติภาระงานและการเปิดกว้างของผู้เรียนในการยอมรับนวัตกรรมใหม่ของผู้สอน ภาระงานจะได้รับการยอมรับว่ามีคุณค่าต่อเมื่อภาระงานนั้นมีความเหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของชั้นเรียน มีความยากเหมาะสม มีการกระตุ้นผู้เรียน มีความตรงประเด็นและมีประโยชน์ในการเรียนรู้ ทั้งยังได้กล่าวถึงความรู้สึกต่อต้านจากผู้เรียนนวัตกรรมใหม่ ซึ่งปัญหานี้อาจลุล่วงไปได้โดยการที่ทั้งผู้สอนและผู้เรียนต้องตกลงกันก่อนในรายละเอียดก่อนที่จะตกลงนำนวัตกรรมใหม่ไปเป็นความเป็นไปได้ในการใช้วิธีการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานนั้นเป็นที่ยืนยันได้ การสอนภาษาโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานนี้เป็นที่ประจักษ์ในระดับ

นานาชาติ วิธีสอนนี้สามารถเพิ่มพูนความเข้าใจในภาษาเป้าหมาย และพัฒนาการใช้ภาษาเป้าหมายได้อย่างคล่องแคล่ว อย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้เข้าใจเรื่องการเน้นความหมายของภาษาและเปิดโอกาสให้มีการผลิตภาษาเป้าหมายด้วย (Prabhu, 1987)

สำหรับคำว่า กระบวนทัศน์ (Paradigm) Breen (1987: 157) ให้นิยามว่าหมายถึงความคิดเห็นในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความคิดเห็นพ้องกันในเรื่องที่สำคัญ กล่าวคือ ปัจจุบันกระบวนทัศน์หลักสูตรทางภาษาได้เปลี่ยนแปลงจากเดิม (Paradigm shift) ที่มีการเน้นรูปแบบและหน้าที่ ไปเป็นการเน้นภาระงานและกระบวนการ มีกระบวนการเรียนเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ และการทำงานในชั้นเรียน มีการพัฒนาจากความสามารถทางการสื่อสาร การกำหนดให้ปฏิบัติตามเป็นลำดับบนความรู้ใหม่ และเพิ่มศักยภาพสังคมในชั้นเรียนเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถภายใต้ความถูกต้อง เหมาะสม และมีความหมายที่อยู่ภายในกิจกรรมและเหตุการณ์ต่างๆ รวมทั้งมีการมุ่งเน้นไปที่กระบวนการ โดยมีองค์ประกอบประสานระบบความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาเข้าด้วยกัน มีการรวมระบบความรู้ในการสื่อสารและการใช้ความสามารถ สำหรับการนำไปใช้นั้น มีการวางแผนเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้งานภาระงานเรียนรู้กระบวนการของกรอบการทำงานสำหรับการวางแผนชั้นเรียนรวมทั้งมีการนำไปสู่การประยุกต์ใช้ที่มีเนื้อหาและขั้นตอนการทำงานในความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกัน

ทั้งนี้ การเรียนการสอนภาษาที่สองในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาให้ความสนใจกับแนวคิดของการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-based Learning) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ภาษาจากการปฏิบัติงานจริง โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างอิสระ หรือใช้กลวิธีในการสื่อสารใดๆ ตามต้องการ เพื่อให้ได้งานตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งมีวัตถุประสงค์ ให้นักเรียนใช้ภาษาอย่างมีความหมาย มีจุดประสงค์ที่แท้จริงในการสื่อสารและใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ โดยมีเหตุผลที่ใช้การเรียนรู้แบบภาระงานที่มาจากนักวิชาการมาสนับสนุนอีก ดังนี้

1. เหตุผลที่สนับสนุนในทางทฤษฎีคือ การมุ่งไปที่ความหมายมากกว่ารูปแบบ ให้นักศึกษามีกระบวนการรับรู้ที่มีประสิทธิภาพมากกว่า (Skehan, 1996) เพราะผู้เรียนมีพัฒนาการผ่านการสื่อสารด้านความหมายโดยวิธีธรรมชาติ (Willis, 2000)
2. การสอนแบบภาระงานยอมให้มุ่งไปสู่เป้าหมายทางการศึกษาที่กว้างกว่า เช่น ทางความคิด วัฒนธรรม ทักษะชีวิต และเป้าหมายทางภาษาที่มีมาตรฐาน (Krahnke, 1987)
3. การสอนแบบภาระงานยังมีอิทธิพลช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มในการใช้ภาษาที่นักศึกษาเผชิญหน้าด้วยการแก้ปัญหาโดยใช้การสื่อสาร (Bygate, 1999)

สำหรับการอ่านเน้นภาระงานนั้น แตกต่างจากการอ่านแบบเดิมเพราะมุ่งเน้นความหมายที่สำคัญมากกว่าการหารายละเอียดที่จะต้องเข้าใจข้อความทั้งหมดทุกบรรทัด แต่เป็นการช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการอ่านเพื่อความเข้าใจและหาข้อมูลเพียงในส่วนเฉพาะที่ผู้อ่านต้องการอ่าน โดยไม่ต้องอ่านทุกคำที่ปรากฏในบทความนั้นๆ ซึ่งเป็นการฝึกฝนให้ผู้เรียนหาความหมายด้วยตนเองผ่านกิจกรรมเน้นภาระงาน ซึ่งเป็นการอ่านที่คล้ายคลึงกับการอ่านภาษาแม่ ที่ผู้อ่านเริ่มจากการสำรวจหัวข้อเรื่อง รูปภาพ หรือแผนภูมิ เปิดหน้ากระดาษพลิกไปมา แล้วจึงเลือกอ่านในส่วนที่สนใจ และเมื่อมีเวลาจึงอ่านเนื้อเรื่องทั้งหมด รวมทั้งบางครั้งมีการเล่าเรื่องในสิ่งที่ได้จากการอ่านให้

เพื่อนฟังเป็นการสรุป และอาจมีการวิเคราะห์วิจารณ์ประกอบด้วย ดังนั้น การอ่านเน้นภาระงานจึงเป็นการอ่านที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน (Willis, 2000: 72-73)

เนื่องจากความต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ใหญ่ในการอ่าน ให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการอ่านที่ดี รู้จักการใช้กลวิธีในการอ่าน และโดยนำการสอนอ่านเน้นภาระงานมาวิจัยและพัฒนาเป็นรูปแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความพึงพอใจในการเรียนรู้ทักษะการอ่านในอันจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อความคิด สติปัญญา การรู้จักจัดการกับตนเอง และการสนุกสนานเพลิดเพลินจากการอ่าน ตลอดไปจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตในทุกๆวันจากการที่ได้รับประโยชน์จากการอ่าน (Mayer and Poon, 2001: 840) รวมถึงสนองตอบต่อนโยบายการศึกษาของชาติ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการวิจัยในเรื่องนี้จะเป็นทางหนึ่งที่จะได้ข้อค้นพบที่จะนำไปสู่แนวทางการจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านของผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ในการศึกษานอกระบบได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาารูปแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ มีแนวคิดพื้นฐานดังต่อไปนี้

1. แนวคิดประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสภาพปัจจุบัน เป็นกิจกรรมที่มองไปข้างหน้าว่าต้องการให้เกิดผลอย่างไรและปัจจุบันมีสภาพอยู่ ณ จุดใด ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของ ADDIE Model สำหรับแนวคิดประเมินความต้องการจำเป็นได้มาจาก Morrison (2010); สุวิมล ว่องวานิช (2550)

2. รูปแบบการจัดการเรียนการสอน เป็นขั้นตอนการดำเนินงานที่บูรณาการแนวคิดแบบอภิปัญญา ที่เป็นการเพิ่มกลวิธีในการเรียนรู้ และแนวคิดแบบให้ภาระงานที่เหมาะสม โดยสร้างขบวนการการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเพิ่มศักยภาพกับผู้เรียนให้สามารถปฏิบัติไปจนถึงเป้าหมายได้ ทั้งนี้องค์ความรู้จะเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไปแบบเสริมต่อความรู้ และกำหนดงานตามความสามารถที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ โดยมีองค์ประกอบด้านหลักการ วัตถุประสงค์ การดำเนินงาน และการประเมินผล แนวคิดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนได้มาจาก Simson (1972); Joyce, Weil, and Calhoun (2009) และ ทิศนา แคมมณี (2553)

3. ทฤษฎีโครงสร้างความรู้ (Schema Theory) เป็นข้อมูลความรู้ที่สะสมไว้จากประสบการณ์ในอดีตที่ถูกเก็บไว้อย่างเป็นระบบตามลำดับขั้น ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ในปัจจุบันของคนๆ นั้น สำหรับข้อมูลใหม่ๆ ที่ได้มาจะผสมกลมกลืนกับความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว แนวคิดทฤษฎีโครงสร้างความรู้ได้มาจาก Barlett (1932); Mayer (1975); Weaver (1980); Rumelhart (1994); Hacker (1998); วิสาข์ จิตวิวัฒน์ (2541)

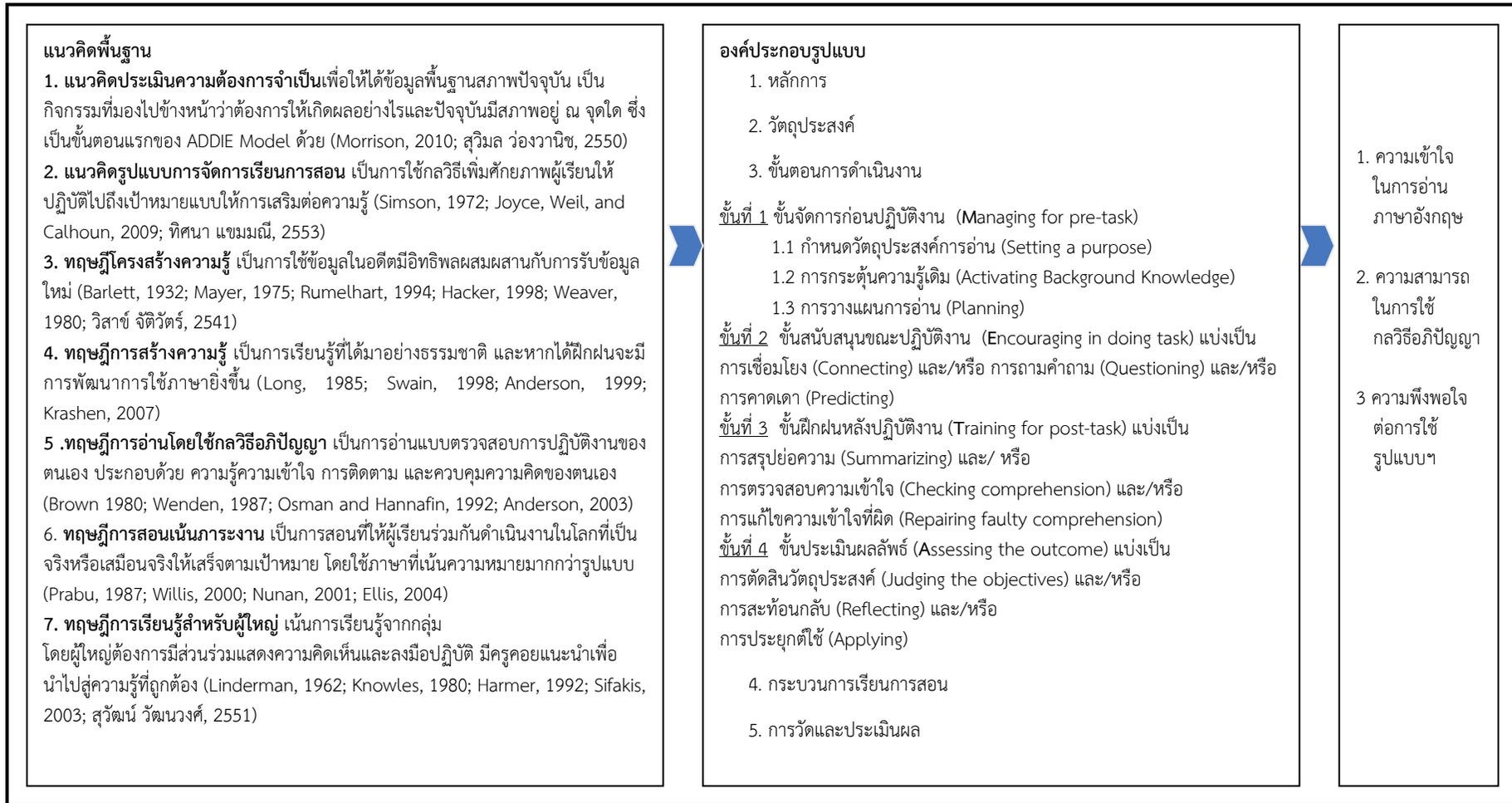
4. ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Creative construction theory) เป็นทฤษฎีที่ได้มาจาก 5 สมมุติฐาน คือ 1) สมมุติฐานการรับรู้และการเรียนรู้ (The acquisition-learning hypothesis) 2) สมมุติฐานการตรวจสอบ (The monitor hypothesis) 3) สมมุติฐานการป้อนข้อมูล (The natural

order hypothesis) 4) สมมุติฐานปัจจัยนำเข้า (The input hypothesis) และ 5) สมมุติฐานตัวกรองจิตวิสัย (The affective filter hypothesis) นอกจากนี้ ยังมีสมมุติฐานการปฏิสัมพันธ์ (the interaction hypothesis) และ สมมุติฐานปัจจัยผลผลิต (The output hypothesis) เป็นการเรียนรู้ที่ได้มาอย่างธรรมชาติ ซึ่งเป็นการกระทำอยู่ภายในผู้ทำกิจกรรมและต้องมีการตัดสินใจในความถูกต้องเป็นการลำดับการคาดการณ์ และเกิดจากการเข้าใจหรือรับข้อมูลที่สามารถเข้าใจได้โดยพัฒนาจากระดับความรู้ที่มีอยู่ โดยมีตัวแปรด้านตัวกรองจิตวิสัยที่เสมือนเป็นทางเดินที่นำปัจจัยรับเข้าทางภาษาไปถึยังสมองส่วนกลไกการรับภาษา ทั้งนี้ การปฏิสัมพันธ์ทำให้เกิดความเข้าใจในปัจจัยนำเข้าและนำไปสู่การเรียนรู้ นอกจากนี้ หากผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะจากกิจกรรมจะช่วยเพิ่มความคล่องแคล่วและมีการพัฒนาในการใช้ภาษายิ่งขึ้น แนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ได้มาจาก Long (1985); Swain (1998); Anderson (1999) และ Krashen (2007)

5. ทฤษฎีการอ่านโดยใช้กลวิธีอภิปัญญา เป็นการอ่านแบบตรวจสอบการปฏิบัติงานของตนเองด้วยการควบคุมและตรวจสอบกลวิธีคิด เพื่อตอบสนองความคิดของตนเอง และประยุกต์ใช้อย่างมีเหตุผล ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจ การติดตามและการควบคุมการคิดเกี่ยวกับความคิด ซึ่งผู้อ่านต้องรู้ไม่เพียงแค่ว่ามีกลวิธีอะไรและใช้อย่างไร แต่ต้องรู้ว่าใช้เพื่อประโยชน์อะไรได้ด้วย แนวคิดทฤษฎีการอ่านโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาได้มาจาก Brown (1980); Wenden (1987); Osman and Hannafin (1992); และ Anderson (2003)

6. ทฤษฎีการสอนเน้นภาระงาน เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนดำเนินภาระงานให้เสร็จสมบูรณ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการระบุขั้นตอนของการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยผู้เรียนจะดำเนินกิจกรรมโดยมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้ภาษาเป้าหมายที่เน้นด้านความหมายหรือผลของกิจกรรมมากกว่ารูปแบบของภาษา สำหรับเนื้อหาที่อ่านได้จากโลกของความเป็นจริงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริง สำหรับผู้ใหญ่ที่เน้นการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน จัดระดับความยากง่ายที่เขียนขึ้นโดยมีจุดประสงค์เฉพาะ โดยใช้ไวยากรณ์และคำศัพท์หลักในการชี้ระดับความยากง่าย สำหรับหัวข้อที่ใช้เป็นไปตามแบบสำรวจความต้องการของผู้เรียน แนวคิดทฤษฎีการสอนเน้นภาระงานได้มาจาก Prabhu (1987); Willis (2000); Nunan (2001); และ Ellis (2004)

7. ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคล โดยเฉพาะช่วงชีวิตในวัยผู้ใหญ่ จะมีภารกิจ บทบาททางสังคม ประสบการณ์หลากหลาย อันมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆ ครูผู้สอนผู้ใหญ่ จึงควรมีความเข้าใจและสามารถเชื่อมโยงลักษณะต่างๆ ของผู้ใหญ่ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการเรียนการสอนผู้ใหญ่ให้ดีที่สุดและมากที่สุดด้วย โดยเน้นการเรียนรู้จากสมาชิกในกลุ่มจากกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติ แสดงความคิดเห็น ต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ครูควรส่งเสริมให้ทำงานเป็นกลุ่มมากกว่าการถ่ายทอดความรู้ของผู้สอน ให้ครูทำหน้าที่คอยแนะนำช่วยเหลือเพื่อนำไปสู่ความรู้ที่ถูกต้อง เนื้อหาของหลักสูตรควรเน้นการดำรงชีวิตในสังคมและเน้นการปฏิบัติ แนวคิดทฤษฎีการสอนผู้ใหญ่ได้มาจาก Linderman (1962); Knowles (1980); Harmer (1992); Sifakis (2003) และ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2551)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

คำถามการวิจัย

การพัฒนาแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ มีคำถามของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษมีองค์ประกอบอย่างใดบ้าง
2. รูปแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่ สามารถทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษหรือไม่
3. การใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่ในการอ่านภาษาอังกฤษที่พัฒนาขึ้น ช่วยทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษได้หรือไม่
4. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนาแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อพัฒนาแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ
2. เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน คะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ โดยการใช้รูปแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กลวิธีอภิปัญญาในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของต่อการใช้รูปแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่

สมมุติฐานของการวิจัย

1. รูปแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษที่สังเคราะห์ได้จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง คาดว่าเป็นรูปแบบที่ดี และมีประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ 75/75
2. รูปแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสามารถทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น

3. รูปแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการกลวิธีอภิปัญญาในการอ่านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น

4. การสอนอ่านเน้นภาระงานโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่ส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษทำให้ผู้เรียนพอใจต่อการปฏิบัติภาระงานในการอ่านอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

1. ประชากร

นักศึกษาผู้ใหญ่ในศูนย์รวมนักศึกษาแบ็บติสต์ เขตพญาไท กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นสถานศึกษานอกระบบที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ รับสมัครจากประชาชนทั่วไปที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป โดยผู้สมัครทุกคนต้องผ่านการสอบเทียบระดับความรู้ภาษาอังกฤษก่อนเข้ารับการศึกษานในหลักสูตรต่างๆ ซึ่งใน 1 ปี แบ่งออกเป็น 6 เทอม มีผู้เรียนเทอมละประมาณ 3,000 คน แบ่งเป็น 200 ชั้นเรียนๆ ละ 6 สัปดาห์ต่อเทอม เรียนสัปดาห์ละ 90 นาที และผู้เรียนสามารถสมัครเรียนได้มากกว่า 1 ชั้นเรียนในแต่ละเทอม

2. กลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาผู้ใหญ่ในศูนย์รวมนักศึกษาแบ็บติสต์ เขตพญาไท กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นสถานศึกษานอกระบบที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ รับสมัครจากประชาชนทั่วไป โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ผ่านการสอบเทียบระดับความรู้ภาษาอังกฤษก่อนเข้ารับการศึกษามีความรู้อยู่ในระดับกลาง รวมทั้งมีความประสงค์จะสมัครเรียนหลักสูตรการอ่านภาษาอังกฤษและลงทะเบียนเรียนในช่วงเดือน ก.ค.- ส.ค. 2555 จำนวน 12 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการสอนอ่านเน้นภาระงาน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ

3.2.2 ความสามารถในการใช้กลวิธีอภิปัญญา

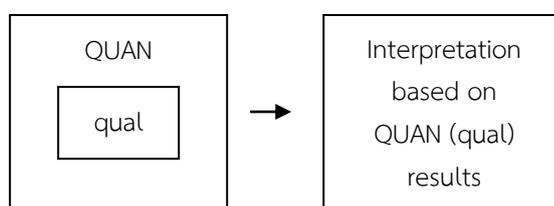
3.3.3 ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการสอนอ่านเน้นภาระงาน

ขอบเขตด้านรูปแบบ

การพัฒนาารูปแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษได้กำหนดเนื้อหาหลักของบทเรียนตามความสนใจของผู้เรียนตามระดับความยากง่าย ประกอบด้วย เนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน และความรู้ทั่วไป ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทดลองใช้รูปแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้กลวิธีอภิปัญญาสำหรับผู้ใหญ่เป็นระยะเวลา 9 ชั่วโมง แบ่งเป็น 6 สัปดาห์ๆ ละ 90 นาที ในเดือน ก.ค.-ส.ค. 2555

ขอบเขตด้านระเบียบวิธี

เป็นงานวิจัยและพัฒนาแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยมีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative methods) และเชิงคุณภาพ (Qualitative methods) แบบ Embedded Design โดยขณะทำการวิจัยเชิงปริมาณโดยการรวบรวมแบบสอบถามจะมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ร่วมด้วย และมีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ด้านข้อมูล เชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และการสังเกตของผู้วิจัยระหว่างการทดลองใช้รูปแบบ สำหรับเครื่องมือวิจัยที่ใช้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการบอกความคิด แบบประเมินแบบทดสอบ และแผนการเรียนรู้ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัย

ที่มา: John W. Cresswell, and Vicki L. Plano Clark, **Designing and Conducting Mixed Methods Research** (USA: SAGE Publications Ltd, 2007), 68.

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างเฉพาะที่แสดงองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของทั้ง 5 องค์ประกอบที่สามารถอธิบายหรือให้ความหมาย สามารถทำนายผลได้ และขยายผลทำนายได้กว้างขึ้น และนำไปสู่แนวคิดใหม่ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมี 4 ชั้น ประกอบด้วยชั้นจัดการก่อนปฏิบัติงาน ชั้นสนับสนุนขณะปฏิบัติงาน ชั้นฝึกฝนหลังปฏิบัติงาน และชั้นประเมินผลลัพธ์ แสดงด้วยแผนภาพ และใช้ภาษาแสดงความหมาย เพื่อแสดงโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางความคิด และดำเนินการทดลองใช้จริงในปัจจุบัน แนวคิดนิยามรูปแบบได้มาจาก Keeves (1988); Steiner (1988); Kaplan (1964); ทิศนา แคมมณี (2553)

2. การสอนอ่านเน้นภาระงาน หมายถึง การเรียนการสอนอ่านที่ผู้เรียนดำเนินการงานให้เสร็จสมบูรณ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งงานเหล่านั้น มีการระบุขั้นตอนของการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยผู้เรียนจะดำเนินกิจกรรมปฏิบัติการงานโดยมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้ภาษาเป้าหมายที่เน้นด้านความหมายมากกว่ารูปแบบของภาษา หรือเน้นผลของกิจกรรมมากกว่ารูปแบบภาษา แนวคิดการสอนอ่านเน้นภาระงานได้มาจาก Prabhu (1987); Willis (2000); Nunan (2001); Ellis (2004)

3. กลวิธีอภิปัญญา หมายถึง กลวิธีการติดตามการปฏิบัติงานของตนเอง ด้วยการตรวจสอบและติดตามกลวิธีคิดเพื่อตอบสนององความคิดของตนเอง และประยุกต์ใช้อย่างมีเหตุผล

แนวคิดกลวิธีอภิปัญญาได้มาจาก Vygotsky (1962); Flavell (1979); Osman and Hannafin (1992); Roberta and Erdos (1993); Brown (1994); Smith (1994); Swartz et al. (1998); Lipman, (2003); Goswami, (2008); Dunlosky and Metcalfe (2009)

4. การอ่านแบบกลวิธีอภิปัญญา หมายถึงการอ่านที่ใช้กลวิธีการติดตามการปฏิบัติงานของตนเอง ด้วยการควบคุมและตรวจสอบกลวิธีการอ่านเพื่อตอบสนองความคิดของตนเอง และประยุกต์ใช้อย่างมีเหตุผล แนวคิดการอ่านแบบกลวิธีอภิปัญญาได้มาจาก Wenden (1987); Willhelm (2001); Mokhtari and Sheorkey (2002); Anderson (2003) และ Oxford (1990)

5. ความสามารถในการใช้กลวิธีอภิปัญญา หมายถึง ระดับของการดำเนินกิจกรรมการอ่านที่มีการนำกลวิธีอภิปัญญาต่างๆ มาใช้ เพื่อช่วยให้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการอ่านสามารถได้รับการแก้ไขให้การอ่านดำเนินต่อไปได้ แนวคิดนี้ได้มาจาก Mokhtari and Sheorkey (2002) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

5.1 กลวิธีการอ่านโดยรวม (Global Reading Strategies—GLOB) ประกอบด้วย ความตั้งใจ เทคนิคการวางแผน การติดตาม หรือการจัดการอ่านด้วยตนเอง เช่น มีวัตถุประสงค์ในใจ ดูภาพรวม ความยาวของเนื้อหาและการจัด (Organization) หรือการใช้ตารางและรูปภาพประกอบ

5.2 กลวิธีการแก้ปัญหา (Problem Solving Strategies—PROB) เป็นกระบวนการที่ผู้อ่านใช้ขณะอ่านโดยตรงเพื่อเข้าใจเนื้อหา เช่น การปรับอัตราการอ่านเมื่อมีเนื้อหาที่ยาก การเดาศัพท์ และการอ่านทวนเพื่อความเข้าใจมากขึ้น

5.3 กลวิธีสนับสนุน (Support Strategies—SUP) กลวิธีนี้เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหา เช่น การใช้พจนานุกรม โน้ตย่อ ชีตเส้นใต้ ระบายสีเน้นข้อความ เป็นต้น

6. รูปแบบการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่มีโครงสร้างเฉพาะที่มีกิจกรรมที่บูรณาการแนวคิดแบบอภิปัญญาที่เป็นการเพิ่มกลวิธีในการเรียนรู้ และแนวคิดแบบให้ภาระงานที่เหมาะสม โดยสร้างขบวนการการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเพิ่มศักยภาพกับผู้เรียนให้สามารถปฏิบัติไปจนถึงเป้าหมายได้ ทั้งนี้ องค์ความรู้จะเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไปแบบให้การสนับสนุน (Scaffolding) และกำหนดงานตามความสามารถสูงสุดที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาให้ถึงขีดสุดได้ โดยมีองค์ประกอบด้านหลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงาน บทบาทการเรียนการสอน และการประเมินผล แนวคิดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนได้มาจาก Simson (1972); Joyce, Weil, and Calhoun (2009); ทิศนา แคมมณี (2553)

7. รูปแบบการสอนอ่านเน้นภาระงานโดยใช้กลวิธีอภิปัญญา หมายถึง การเรียนการสอนที่ผู้เรียนดำเนินภาระงานการอ่านให้เสร็จสมบูรณ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งภาระงานเหล่านั้นมีการระบุขั้นตอนของการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยผู้เรียนจะดำเนินงานที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเพื่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างใดอย่างหนึ่ง รวมทั้งใช้ภาษาเป้าหมายที่เน้นความหมายมากกว่ารูปแบบของภาษาหรือเน้นผลของภาระงานมากกว่ารูปแบบภาษา และมีการใช้กลวิธีการติดตามการปฏิบัติงานของตนเอง ด้วยการตรวจสอบและติดตามกลวิธีคิดเพื่อตอบสนองความคิดของตนเอง และประยุกต์ใช้อย่างมีเหตุผล ซึ่งวัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อนำไปพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน และเสริมสร้างความสามารถในการใช้กลวิธีอภิปัญญา

8. ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ หมายถึง ระดับของความสามารถของผู้อ่านที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารไปยังผู้อ่าน แบ่งออกเป็น ความเข้าใจระดับตามตัวอักษร หมายถึงความสามารถในการบอกรายละเอียดของเนื้อเรื่องที่ปรากฏตามที่คุณเขียนเขียนไว้ และความเข้าใจระดับตีความและสรุปความ หมายถึงความสามารถในการค้นหาความหมายแฝงที่คุณเขียนไม่ได้กล่าวไว้ชัดเจนในข้อความที่อ่าน และมีการสรุปความ โดยใช้แบบทดสอบในการหา Main Idea, Topic sentence, Reference, Inference และ Summary แนวคิดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษได้มาจาก Lapp and Flood (1986)

9. พัฒนาการในการอ่านภาษาอังกฤษ หมายถึง ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเข้าใจในการอ่าน ที่ผู้สอนประเมินจากการบันทึกผลทดสอบของผู้เรียนในการอ่านครั้งแรกก่อนทดลองสอน และการอ่านครั้งสุดท้ายหลังสอนครบ 6 ครั้ง คะแนนความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นมากกว่าการอ่านครั้งแรก หมายถึงพัฒนาการในการอ่านของผู้เรียนที่ดีขึ้น

10. การบอกความคิดออกมาต่างๆ (Think aloud) หมายถึง การให้ผู้เรียนรายงานหรือถ่ายทอดความคิดต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างอ่านในด้านปัญหาการอ่าน กลวิธีการอ่าน ตลอดจนใจความสำคัญของบทอ่านออกมาทางวาจา (Verbal report) ซึ่งได้แนวคิดมาจาก Ericsson and Simon (1993) และรายงานวิจัยฉบับนี้ครอบคลุมทั้ง 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

10.1 การรายงานหรือการถ่ายทอดความคิดด้วยวาจาออกมาต่างๆ โดยวิธีคิดตั้ง (Think aloud) คือการที่เมื่อความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งผุดขึ้นในสมองของผู้เรียนขณะปฏิบัติงาน ก็ให้ผู้เรียนรายงานความคิดออกมาต่างๆ ทันที โดยไม่มีการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการอ่านของตนเอง

10.2 การรายงานหรือถ่ายทอดความคิดด้วยวาจาโดยวิธีพินิจภายใน (Introspective verbal report) คล้ายคลึงกับการบอกความคิดออกมาต่างๆ (Think aloud) หากแต่มีการให้ผู้เรียนวิเคราะห์การปฏิบัติงานของตนเองด้วย โดยผู้วิจัยอาจขอให้ผู้เรียนเสริมข้อมูลโดยการอธิบายเพิ่มเติมหรือให้เหตุผลถึงการที่ผู้เรียนตัดสินใจเลือกใช้วิธีการอ่านชนิดใดชนิดหนึ่ง

10.3 การรายงานความคิดด้วยวาจาโดยวิธีย้อนพินิจ (Retrospective verbal reports) คือการที่ผู้วิจัยให้ผู้เรียนนึกทบทวนความคิดของตนเองในช่วงที่ปฏิบัติภาระงานชิ้นใดชิ้นหนึ่งอยู่ และให้รายงานความคิดของผู้เรียนเองที่คิดในช่วงนั้นออกมาหลังเสร็จสิ้นภารกิจของชิ้นงานนั้น

11. ผู้ใหญ่ หมายถึงบุคคลที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป มีอาชีพ มีรายได้ รับผิดชอบชีวิตของตนเอง และมีหลายบทบาทหลายหน้าที่ในคนเดียวกัน แนวคิดผู้ใหญ่มาจาก Maslow (1954); Knowles (1980); และ Sifakis (2003)

12. ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ หมายถึง ระดับของความพอใจที่มีการยอมรับ ในการที่จะมีการนำรูปแบบที่ได้ไปใช้ในการสอนอ่านต่อไป โดยความพึงพอใจประกอบด้วยรายละเอียดต่างๆ ในแต่ละขั้นรวมทั้งบรรยากาศในการทำกิจกรรมและสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนด้วย ทั้งนี้มีการแบ่งความพอใจออกเป็น 5 ระดับจากน้อยที่สุดไปมากที่สุด ระดับ 1 ถึง 5 (Best and Kahn, 1986)